

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 14. Opportuna digressio, qua variis exemplis ostenditur, quàm verè,
quamque sapienter Pallavicinus dixerit, nostræ de divina misericordia
existimationi evagandum non esse extra eos fines, quos ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

in veteri, vel faciliori ratione salutis hominum providit in veteri, quam in novo. Cum in novo nullus hominum sit, pro quo institutum non sit remedium per meritum Sanguinis Christi. Nec infantibus in utero morientibus in veteri Testamento fides parentum subvenire potuerit; subsidiumque per baptismum magis generale sit, magisque obvium universitati hominum, quam fides parentum. Neque enim fides obvia fuit omni, sed uni tantum nationi, neque fidei subsidium tam facile comparabatur, quam modò baptismi. Facilius quippe in ad est aquam habere, utpote ubique affluentem; facilius item baptismi Ministerium ubique terrarum modò habere, quam tunc fidei prædicatorem: cum ad baptismi ministerium admitti sint ipsi quoque ethnici, ac mulieres. Et quamvis in casu fortuito contingat aquam deesse, subinde etiam ex malitia intentionem: longè pluribus parentibus in veteri Testamento contigit fidem abesse, quam Ministris intentionem.

CAPUT XIV.

Opportuna digressio, quæ variis exemplis ostenditur, quam verè, quamque sapienter Pallavicinus dixerit, nostræ de divina misericordia existimationi evagandum non esse extra eos fines, quos Deus per sacras Litteras demonstravit. Qui hos fines ausit prætergredi, specie pietatis in errores labi.

- 124 Primò namque S. Thomas Supplem. q. 99. a. 2. dicit, quòd error Origenis fuit (ut Augustinus 21. *Origenis Dei* 17. dicit) quòd demones quandoque per Dei misericordiam liberandi sunt à pœnis. Sed iste error ab Ecclesia reprobatus est, &c.
- 125 Secundo, ut idem S. Thomas prosequitur ibidem a. 3. (sicut Augustinus dicit 21. *Civit.* 17. & 18.) quidam in hoc ab errore Origenis declinaverunt, quòd demones posuerunt in æternum puniri; sed omnes homines quandoque liberari à pœna, etiam infideles. Sed hæc positio omninò est irrationalis, &c.
- 126 Tertio, teste eodem S. Thomà a. 4. quidam fuerunt (ut dicit Augustinus in prædicto libro c. 20. & 21.) qui non omnibus hominibus promiserunt absolutionem à pœna æterna, sed soli Christianis. Et in hoc diversificati sunt. Quidam enim dixerunt, quòd quicumque Sacramenta fidei perceperunt, ab æterna pœna erunt immunes. Sed hoc est contrarium veritati. Quia quidam Sacramenta fidei recipiunt, & fidem non habent, sine qua impossibile est placere Deo. Hebr. 11.
- 127 Est idèd alii dixerunt, quòd solum illi ab æterna pœna erunt immunes, qui Sacramenta fidei sunt consecuti. Et fidem Catholicam tenuerunt. Sed contra hoc esse videtur, quòd aliquando aliqui Catholicam fidem tenent, & postea ab ea recedunt, qui non minori pœnà sunt digni, sed majori. Quia 2. Petr. 2. melius erat illis non cognoscere viam justitiæ, &c.
- 128 Est idèd alii dixerunt, quòd soli illi ab æterna pœna sunt immunes, qui in fide Catholica finaliter perseverant, quantumcumque aliis criminibus involvantur. Sed hoc manifestè contrariatur Scripturæ, &c. In ea nihilominus opinione non soli hæretici fuerunt, sed & Catholici, quibus (ut Augustinus refert in exordio libri de fide & operibus) propterea videbatur indiscretè omnes admittendos esse ad lavacrum regenerationis. . . . etiamsi malam, turpemque vitam, facinoribus & flagitiis evidentissimè notam, mutare noluerint, atque in ea perseveraturos apertè etiam professione declaraverint. . . . Perversum enim putant atque præposterum, priùs docere quemadmodum de-

beat vivere Christianus; sed censèret præcedere debere Baptismi Sacramentum, ut deinde sequatur vitæ morumque doctrina. Quam si tenere & custodire voluerit, utilis fuerit. Si tamen noluerit, & retentà fide Christiana, sine qua in æternum perires, in quolibet scelere, immunditiæque permanjerit, salvum cum futurum, tamquam per ignem, velut qui edificaverit supra fundamentum quòd est Christus, non aurum, argentum, lapides pretiosos, sed ligna, fœnum, stipulam, id est non justos, castosque mores, sed iniquos, & impudicos. Et contra eos S. Augustinus 2. retract. 36. scripsisse se dicit præiatum librum de fide & operibus. cuius scribendi occasionem commemorat: quia missa sunt mihi (inquit) à quibusdam fratribus, Latæis quidem, sed divinarum eloquiorum studiis, scripta nonnulla, quæ ita distinguerent à bonis operibus Christianam fidem, ut sine hac non posse, sine illis autem perveniri suaderetur, ad æternam vitam.

Istà sententià imbutæ quædam Catholica Ecclesiæ, teste eodem Augustino l. 1. de adulter. conjug. c. 18. retinentes adulterina consortia admittentibus ad baptismum, dummodo integrè profiterentur Christianam fidem, fundantes se in eo quòd Apostolus 1. Cor. 3. ait: *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quòd positum est, quòd est Christus Jesus. Si quis autem superedificat super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam, uniuscujusque opus manifestum erit. Dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur: & unicujusque opus quale sit, ignis probabit. Si cuius opus manserit quòd superedificavit, mercedem accipiet. Si cuius opus arserit, detrimentum passetur: ipse autem salvus erit: sic tamen quasi per ignem. Hoc quaecumque fundamentum salvans hominem (ait Christianus Lupus dicitur de opin. prob. cap. 14.) quædam Ecclesiæ censuerunt esse iolam fidem. Superedificata ligna, fœnum, stipulam, censuerunt esse qualiæcumque etiam faciōra ac flagitia. Hæc in fidelibus exurenda crediderunt per futuri sæculi ignem, ita ut illi postmodum essent plenè purgati, ac fierent salvi.*

litam etiam sententiam tenuit Rufinus, qui passim creditur Palæstina Presbyter (pergit Lupus ibidem) etenim in sua per Jacobum Sirmondum vulgata fidei confessione ponit hunc primum articulum: *Qui dicunt diabolo & demonibus, & impiis, hoc est Gentilibus, Judæis, Samaritanis, omnibusque hæreticis (exceptis Christianis, qui etiam fidem sequuntur, & peccatores sunt) aliquando esse parcendum, & pœnas eorum non esse perpetuas, anathema sit.* De quo anathematismo rectè scribit Joannes Camerius: *Morum pœna perpetua dicuntur; quòd omnino catholicum est. Istorum temporales; quòd etsi magnus olim viris placitum est, ab aliis tamen erroris damnatur.*

Inter istos magnos viros, Lupus ibidem recenset S. Hieronymum, id probans, quia in Dialogo adversus Pelagianos cap. 9. improbat Pelagium, dicentem, in die iudicii, iniquis & peccatoribus non parcendum, sed æternis eos ignibus exurendos. Hoc (inquam) de Catholicis peccatoribus intellectum Hieronymus improbat, ad objectum istius locum, comburentur peccatores & iniqui, respondens: non addit: *in æternum.* Sequentia verò Prophete verba, *Et qui relinquunt Deum, consummabuntur, exponens, de hæreticis, qui rectam fidei veritatem relinquentes consummabuntur, si noluerint ad Dominum reverti, quem dereliquerunt. Quæ sententiæ tibi parata est, si neglexeris ad meliora converti. Deinde cuius est temeritatis iniquos & peccatores impiis jungere? id est illi, qui notitiam Dei non habent, vel habitam transgressione mutarunt. Istos à fidelibus plurimum dista-*

re multis ostendit, & subdit: Si autem Origenes omnes rationales creaturas dicit non esse perdendas, & diabolo tribuit penitentiam, quid ad nos, qui & diabolum, & satellites ejus, omnesque impios & pravaricatores dicimus perire perpetuo, & Christianos, si in peccato preventi fuerint, salvandos esse post pœnas? Quibus verbis videtur quoad Catholicos peccatores cum Origene sentire.

Quidquid sit de Hieronymo, Jonas Episcopus Aurelianensis l. 1. c. 19. Dicit solet à nonnullis Christianis (inquit sæculo nono) quòd hi qui in Christo renati sunt, quamquam sceleratè vivant, & in malis operibus diem claudant extremum, diuturno atque purgatorio, non tamen perpetuo igne sunt purgandi.

132 Denique memorati erroris assertores Catholicos fuisse, Augustinus Enchirid. c. 67. expresse testatur, dicens: Creduntur à quibusdam etiam hi qui nomen Christi non relinquunt, & ejus lavacro in Ecclesia abluuntur, nec ab ea ullo schismate vel hæresi præcitantur, in quantilibet sceleribus vivant, quæ nec diluant penitentia, ac elemosinis redimant, sed in his usque ad ultimum vite finem perinacissimè perseverant, salvi futuri per ignem, licet pro magnitudine facinorum flagitiorumque diuturno, non tamen perpetuo igne puniri. Sed qui hoc credunt, & tamen Catholici sunt, humanà quoddam benevolentia, seu malè fundatâ opinione de divina misericordia, mihi falli videntur. Hunc errorem velut palam Evangelicis aliisque Scripturis adversantem, idem Augustinus refutavit in supra laudato libro de fide & oper. necnon in Enchiridio, in libris de Civit. Dei, aliisque locis, sicut & sanctus Chrysostomus homil. Domin. 2. Adventus to. 6. Et hom. 30. in Evang. Joan. Jonas Aurelianensis ubi supra, & S. Thomas loco relato.

133 Quarto, S. Thomas citat q. 99. a. 5. alterius erroris mentionem facit: Dicendum (inquit) quod sicut Augustinus dicit in libro prædicto cap. ult. quidam posuerunt, non omnes, qui Catholicam fidem tenent, pœnâ eternâ esse liberandos, sed solam illos qui operibus misericordiæ insistant, quamvis etiam aliis criminibus sint subjecti. Sed illud non potest stare. Quia sine charitate non potest Deo aliquid esse acceptum, nec sine ea prodest aliquid ad vitam eternam. Contingit autem aliquos operibus misericordiæ insistere, qui charitatem non habent. ... Et præcipue hoc apparet in raptoribus, qui multa rapiunt, & tamen aliqua misericorditer largiuntur. Et ideo dicendum, quod quicumque cum peccato mortali decedunt, nec fides, nec opera misericordiæ, eos liberabunt à pœna eterna, etiam post quantumcumque spatium temporis. Ut patet 1. Cor. 6. Neque fornicarii, neque adulteri, &c. regnum Dei possidebunt. Quamvis enim in operibus misericordiæ se exercent, charitatem non habent, quæ non agit perperam. Dicit verò Apostolus ibidem c. 13. Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas... charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Dicitur etiam Jacobi 2. Quicumque totam legem servaverit, offendant autem in uno, factus est omnium reus.

134 Quinto, tamen certum sit, & de fide, vel unicuique mortale peccatum, in quo quis moritur, ad eternam sufficere damnationem; in eo nihilominus circa divinam misericordiam errarunt non solum hæretici, verum & Catholici, imò & Sancti quidam, quod damnandos quidem censuerint omnes, non solum infideles, sed illos etiam fideles quorum crimina nimium præponderant ipsorum operibus bonis. Sed non crederent unum, vel plura mortalia ad combustionem eternam sufficere, si his præponderarent ipsorum opera bona. Ita sensisse videtur Author sermonis 59. in Appendice S. Augustini: Erit enim (inquit) ibi sine dubio compensatio bonorum malorumque, &

velut in statera posita utraque pars, quæ demerserit, illa sibi eorum, quò momentam vergitur, operarium vindicabit. Si ergo malorum multitudo supervincit, operarium summa peribit ad gehennam; si verò majora fuerint opera bonorum, summa vi obstitent & repugnabunt malis, atque operatorem suum ad regnum vivorum ex ipso etiam gehennæ confinio revocabunt. Sicut & Damascenus in orat. pro defunctis: Dominus Deus, id quod manibus suis effinxit, in æternum conservabit, nisi quis perpeticè deploratè improbitatis fuerit, rectamque fidem contempserit, in eoque causa sit, ut sinistra ipsius laux deorsum, præ gravitate, majorem in modum præponderet. Narrat enim viri quidam divinitus illustrati, hominum actiones in extremo vite spiritu, non secus atque in tratina, perpendi. Ac si quidem dextra laux supra alteram esset, non esse dubitandum, quin, quicquid ille est, inter dexteros Angelos animam exhalat. Si autem paria utrinque laux momenta sint, Dei clementiam procul dubio victoriam obtinere. Quin & à sanctissimis viris præditum est, etiam si trinita non nihil ad levam vergat, tum tamen Dei misericordia etiam supplet id quod desideratur. Habes jam tres divinas Domini sententias. Quarum prima justa est. Altera benigna & humanitatis plena. Tertia bonitatem omnem excedit. Sequitur quarta, quæ quidem tum denique locum habet, cum improba & flagitiosa actiones nimium præponderant, &c. Succinit Philippus Solitarius, Græcus Scriptor, in sua Dioptra. Et ante omnes istos Lactantius Firmianus l. 7. divina. instituit. c. 20. Judicabuntur ergo, qui Deum severunt, & facinora eorum, id est mala opera, cum bonis collata, ponderabuntur, ut si plura & graviora fuerint bona justaque, dentur ad vitam eternam; sin autem mala superaverint, condemnentur ad pœnam.

Hinc fortè desumpta est consuetudo in nonnullis Ecclesiis pingendi Michaëlem Archangelum, cum libra, ponderantem in una statera animam cum malis operibus suis, quam diabolum conatur deprime; in altera verò ejus virtutes, in qua Michaëlis cum vexillo Dominiæ crucis impedit conatum diaboli, & ex merito passionis & crucis Christi videtur aliquid statera superaddere. Cujusmodi pictura licet habere queat sensum bonum, habeatque fundamentum aliquod in Scriptura Dan. 6. Appensus es in statera, & inventus minus habens, id est indignus misericordiæ, per quam revereris ad penitentiam, & consequenter ad veniam. Quia tamen ex hac pictura facile nonnulli colligunt, quod si consequantur vitam eternam, in quibus bona opera præponderant malis, ait insignis Doctor Molanus l. 2. de factis imaginibus c. 23. consultus ommitteretur. Erraverunt enim laudati Patres, si ad litteræ rigorem senserint, quod citata verba ipsorum præ se ferunt. Quia de divinæ misericordiæ existimatione prætergressi sunt fines, quos Deus per sacras Litteras commonstravit. Cum ex sacris Litteris palam habeamus, eum qui moritur, vel in uno mortali crimine, post opera bona quamlibet multa & magna, eorum meritum omnium amittere, damnationemque incurere sempiternam, ut constat ex sacris textibus n. 133. relatis, nec non ex Ezech. 18. Si averterit se justus à justitia sua, & fecerit iniquitatem... omnes justitiæ ejus quas fecerat, non recordabuntur, &c.

Sexto, Andreas Vega in Trid. l. 6. c. 17. cen-

set adultum justificari salvarique posse sine fide explicita Christi, imò & sine ulla de Deo notitia, arque adeo sine ulla fide unius Dei, si invincibili labore ignorantia illius. Sed hoc à fortiori damnavit Innocentius XI. propos. 22. inter 65.

Septimo, Sirmundus in libro quem defensionem virtutis incipit, tract. 2. scet. 1. c. 2. Vide (in-

quit) bonitatem Dei, non tam precipit amorem sui, quàm odium vetat, sive formale & actuale (quod non humanum, sed diabolicum est) sive materiale, quod in mandatorum transgressione positum est. Et cap. 2. magnum divinæ dilectionis mandatum explicans, dicit, quòd sine interno amoris affectu ceteras divinas leges sub mortali obligantes adimplens, in rigore obedit magno mandato, quantum satis est, ut salvus sit. Et in respons. ad libell. famos. pag. 21. Non parum esset, si semel in vita uno amoris actu fungeremur, atque hoc plus fieret, quàm quod in rigore precipitur. Quam propositionem cum alter ejusdem cum Sirmondo Institututi post damnatam ab Alexandro VII. propositionem 15. ex 45. renovasset in Thesi propugnata in Collegio Mussipontano 14. Januarii 1689. his verbis: Finem ultimum homo non tenetur amare, neque in principio, neque in decursu vite sue mortalis: Alexander VIII. in decreto de die 24. Augusti declaravit hæreticam, & ut talem damnavit.

138 Octavo, magnum divinæ benignitatis ac misericordiæ erga homines beneficium varii Recentiores existimarunt, quòd tot sint in mundo probabiles opiniones, per quas tam suave redditur (inquit) jugum Domini, ut tamen tota penè Theologia Moralis problematica sit Escobario, qui pluribus ingentibus voluminibus penè totam problematicè conscripsit, id est secundum duplicem viam, quarum una alteri contradictoriè opponitur: est, & non est: licet, & non licet: peccat, & non peccat: tenetur, & non tenetur: sufficit, & non sufficit, &c. nihilominus utramlibet ex duabus hisce viis ad eam securam intrent homines, rectè tendant ad superos. Ita ille to. 1. Theol. Moral. in præloquio c. 3. n. 13. Hinc Bassius verbo conscientia: Ex opinionum (inquit) varietate, jugum Christi suaviter sustinetur. Posset namque evenire plerisque hominum rebelles se prodere, si ad aliquid determinatè agendum, vel omittendum constringerentur. . . Providentiæ ergo supernæ cautum est, unicam tantum viam operationum moralium non dari, sed rectam posse inveniri actionem, sive juxta unam, sive juxta alteram opinionem operentur mortales. Ideò bonitas divina diversa ingenia hominibus contulit, quibus diversa inter se jura verum serrent, & se rectè operari arbitrentur. Deo namque nullum emolumentum accersit, quòd quis operetur juxta unam vel alteram opinionem: solum desiderat mandatum suum non infringi. Cum igitur juxta probabilem opinionem operans Dei præceptum non infringat, Dei non interest quidquam, quòd juxta unam vel aliam opinionem operatio dedicatur. Hactenus Bassius. Et concinit Sancius in select. disp. 44. Ergo Ecclesia Catholica felicior dici debet (ait Caramuel in Theol. Regul. disp. 6.) quòd exuberet sanctissimis & doctissimis viris, qui introduxerunt benignas opiniones. Quia damnarentur plurimi, quos sententiæ probabilitas salvat. Nec inde Ecclesia infelix, quòd Doctores opinentur passim; sed & inde felicior, quòd benignius & facilius suos possit ad lauream empyream promovere. Quod & Spinula (post Henriquez.) repetit in opusc. de libera & prudenti electione disp. 3.

139 Hinc rursus Caramuel in epist. ad Anton. Dianam: Ego ingenium Diana, viri quidem doctissimi, veneror. Ejus industriâ multas opiniones evasisse probabiles, que antea non erant, invidas sit qui non affirmet. Si jam sunt probabiles, que antea non erant, jam non peccant, qui eas sequuntur, licet antea peccaverint. Ergo si ejusmodi peccata ab Orbe Litterario Diana sustulit, merito dicitur Agnus Dei, qui abstulit peccata mundi. Habent Navarrus & veteres Casuista gloriam suam:

sunt Leonis, & à rigore & severitate laudentur. Esto Agnus tu, laudandus à benignitate.

Uisque aded verò magnum illud probabilitatis, seu divinæ bonitatis ac misericordiæ per probabilitatem beneficium, novi illi Agni Dei, peccata mundi tollentes, extulerunt, ut ad excusandam operationem à peccato Tamburinus l. 1. r. in Decal. c. 3. §. 3. n. 3. & 8. Pasqualigus decis. 18. alique Probabilistæ, minimam de licito probabilitatem, dummodò probabilitatem, sufficere docuerint, etiam de ea probabilitate non nisi probabiliter consiterit. Sed hoc Innocentius XI. propos. 3. meritissimè condemnavit.

140 Nonò, Franciscus Carolus Reymakers in Appendice ad suam responsionem brevem n. 241. 242. & 243. tantam prædicat Dei erga peccatores quoscumque misericordiam, ut omnibus ultra sic offerat gratiam veræ penitentiæ, quòd non sit multo tempore, vel labore requirenda, sed ei dumtaxat consentiendum. Et n. 280. addit, quòd ad contritionem imperfectam, etiam à consuetudinariis eliciendam (de his enim agit tota Appendice) imò sæpè ad perfectam non requiritur alius labor, quàm ut penitens, se præparans ad confessionem, examinatâ conscientia, cõnetur excitare verum dolorem, ex consideratione turpitudinis peccati, & bonitatis divinæ offensæ: tunc facienti quod in se est, Deus non deest. Quæ non solum infundata, sed & aliena esse à Scriptura & traditione, probabitur ubi de penitentiâ.

Decimò, Author Pentalogi diaphorici in Appendice fol. 7. Si quoties (inquit) recidivum se immutat de bono in malum, toties divina misericordiâ vult recidivum immutare de malo in bonum, quis accusabit adversus recidivum? . . . has vocamus divine misericordiæ divitias.

Undecimò, idem in Pentologo c. 6. n. 51. postquam dixit, quòd ad completam divinæ misericordiæ participationem requiruntur diversi gradus peccatorum, quorum aliqui uno, alii aliis modis divinam participent misericordiam: tres (mede ex sensu tuo) comminiscitur ordines electorum. Quorum tertius est eorum, quos continuo cadere permittit Deus, ut per Sacramentum penitentiæ continuo resurgant.

Duodecimò, idem in elucidatione circa usum absolutionis fol. 97. talcm prædicat excessum divinæ misericordiæ, ut etiam à peccantibus ex habitu per viginti annos, centiesque & centies in eadem peccata relapsis, tamen vitam duxerint enormiter flagitiosam, nullumque sit crimen, quod non commiserint, ad hoc ut sacramentaliter à Sacerdote absolvi possint, nec postulet emendationem notabili tempore, nec fructus dignos penitentiæ, sed folia dumtaxat. Quæ tria effata ipsius, divinæ Scripturæ, Sanctorumque traditioni contraria esse ibidem ostendimus. A supradictis proinde opinamentis abstinentibus haud dubiè memorati Authores, si de divina misericordia aliud non sensissent, nisi quod ex sacris Litteris, & Sanctorum traditione didicissent.

CAPUT XV.

Ad perficiendum Sacramentum non sufficit habitualis intentio Ministri: nec requiritur actualis: sufficit virtualis.

Capite undecimo probavimus in Ministro Sacramenti necessariam esse intentionem faciendi Sacramentum. Quod quia tribus modis Minister intendere potest, utique vel actualiter, vel virtualiter, vel habitualiter. Queritur utro istorum modorum id debeat intendere?

Intentio actualis, illa est quam Minister habet actu, dum conficit Sacramentum, sive (ut Syl-